

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA.

ADMINISTRACIÓ
 Y
 REDACCIÓ
 CARRÉ NOU DE S. FRANCESC
 núm. 27, pis 2.^{on}
 BARCELONA.

PERIÒDICH SATÍRICH, HUMORÍSTICH, IL-LUSTRAT Y LLITERARI.
 DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA.

PREU DE SUSCRIPCIÓ.
 FORA DE BARCELONA
 cada trimestre
 ESPANYA, 8 rals.
 CUBA Y PUERTO RICO, 16.
 ESTRANGER, 18.

2 CUARTOS CADA NÚMERO PER TOT ARREU.

LA QUARESMA.

Porta 'l nom de dona, per xó es tan inconstant.
 No hi ha dos anys seguits que 's presenti al mateix dia; es coqueta á pesar de ser tant vella y tant aixuta.

¿Qui es lo seu pare? No se sab.
 Bè han disputat y disputat los doctors de l' Iglesia per averiguarho, y s' han quedat ab las ganas, y 'ns han deixat en l' ayre.

Alguns suposan que 'l primers cristians ván establirla per commemorar los quaranta dias que Jesucrist va estarse al desert fent oració y dejunant.

Altres 'ns pintan á alguns apóstols com á proteccionistas y mirant per casa.—Sant Pere era pescador diuhen: per xó vá cuidarse sobre tot de que no faltés feyna á la gent que tiran l' art, á lo menos una temporada á l' any, y d' aquí vá neixe la quaresma. Si en lloch de pescador hagués sigut carnicer, no 'm menjariam pocas de costellas!...

Jo no faig cas d' aquests ditxos; y unicament dech fer constar que la quaresma es molt antiga.

Aquí á Catalunya mateix se pert en la nit dels temps la costum que tenen alguns de representar-la ab una dona feta de paper ó de cartró de set pèus, símbol de las set senmanas que té la quaresma.

Ordinariament se arranca un peu á cada senmana que passa y aixís se porta 'l compte corrent de las senmanas que la quaresma dura. Los nostres avis, en certa manera, van anticiparse al *calendari-americà* que adorna avuy totas las casas.

Fora de Catalunya la quaresma es també molt y molt antiga, de manera que no se sab la fetxa del seu batisme.

Quan era jove, es á dir, en los primers anys, era sumament rigorosa. No permetia que la gent menjés sino una vegada al dia y encara pá no més y un xich de verdura.

Al sigle XVII vá haberhi un mestre que havent llegit lo formulari de lo que en temps de quaresma feyan los cristians del sigle V, vá voler fer com ells al peu de la lletra. Avans de comensar lo dejuni vá pesarse: per Pascua vá tornarhi, y havia perdut nou lliuras.

En los primers temps de l' iglesia podian ferse aquests dijunis, perque 'ls cristians dejunavan també tot lo que podian de treballar. Avuy s' ha de suar la cansalada, y es just que qui treballa menji.

Y are que parlo de quaresma antiga: vaig á transcriure un ditxo contingut en los proverbis de un escriptor francés del temps de la picó.

Diu aixís:
«L' eau gaste moult le vin; une charrette le chemin; la quaresme le corps humain.»

Aquest escriptor sabia hont tenia no dirè la mà dreta; pero sí la tripa.

Mès datos històrichs:
 Hi hagué un temps en que durant la quaresma estavan prohibits los casaments, los banys, la cassa, los espectacles y jochs y fins los plets y disputas. La justicia dejunava y 'ls Tribunals feyan festa.

Al amparo de la religió y segurs de sortirne ab l' esquena sancera 'ls lladres feyan de las sévas. La religió vá haver de transijir y la justicia vá trencá 'l dejuni.

Lo mateix succehia ab los casaments. Donava la casualitat de que las criaturas dels matrimonis contrets pochos dias després de la quaresma naixian sempre algunas senmanas adelantadas, y l' Iglesia vá dir llavoras:—Que 's casin y fora escándols, que lo qu' es jo no aguanto més la capa.

Los inglesos sempre han sigut aficionats á menjar bons talls de carn á la brasa.

Algú suposa que si á Inglaterra ha crescut tant lo protestantisme 's deu principalment que á un inglés si deixa de menjar carn l' hi vá la vida.

Virtut, vici ó costum, la cosa es molt antiga.
 Contan que quan *Carlo magno* vá haver reduit als *sajons*, lo primer que se l' hi vá ocorre vá ser batejarlos.

Ningú vá dir una paraula: tots van deixarse remullar lo cós, perque ja llavors á un inglés un bany fret no l' hi causava cap molestia.

Pero vá venir la quaresma, y 's vá empenyar en que dejunessin.

Tot menos aixó van dir los *sajons*, y vinga menjar carn. Carlo magno, que á la cuenta l' hi agrada-va molt inculcar las máximas del cristianisme á cops de porra, vá prescriure que 'l que no dejunés sufri-ria la pena de la vida.

¿Que 's pensan que 'n vá treure res?
 Los inglesos primer se deixavan fer trossos que prescindir del bíftek ab patatas.

A Polonia ho arreglavan de un' altre manera.
 Al que trencava 'l dejuni l' hi arrancavan las dents.

Y 'ls polacos menjavan carn apesar de que en aquella fetxa encare no s' havian inventat las dentaduras postissas.

Ab lo temps y mentres la quaresma anava enve-llint, disminuían los cástichs.

Va comensar una reyna, Ana de Bretanya muller de *Cárlos VIII*, logrant que l' hi deixessin menjar

mantega, després vá venir que van deixar menjar formatge, després ous, y últimament carn. Per supuesto, aquestas gracias no s' obtenian sinó mediant una suma més ó menos crescuda.

Y aquí van neixe las butllas.
 Además, sense necessitat de butlla pot dejunarse. Fan un menjar al dia y s' atracan bè: á l' hora de sopar, ni tindrán esma per ferho. Molts catòlics ho arreglan aixís.

Avuy dia entre 'l poble han quedat algunas frases qu' indican lo qu' era la quaresma en los seus bons temps.

A un home de cara trista, pàlida, aixuta, miserable, se l' hi diu:—¡Quina cara de quaresma!

Quan se tracta de una cosa llarga, y pesada que no s' acaba may, sol dirse:—Es més llarch que la quaresma.

Y á propòsit. Un concell als bons cristians que l' observan religiosament. Si desitjan trobarla curta que fassin lo que vaig á dirlos.

Per carnestoltas enmatlleven diners á tornarlos per Pasqua. Se 'ls gastan fent broma y calaveradas. ¡Vostés veurán com passa la quaresma! La Pasqua 'ls caurá á sobre que ni se 'n adonarán.

Per acabar ab aquest article mitj històrich, mitj cómic, mitj satírich:

Si alguna cosa 'm fá riure es alló que diuhen alguns:—La religió y l' higiene van unidas sempre. La quaresma vé sempre á últims d' hivern y á primers de primavera, es á dir quan la sanch rebrota y es necessari acudir á l' abstinencia.

¡Magnífich!
 ¿Ignoran que mentres á una part del mon es primavera pèl mars, á un altre part pèl més de mars es istiu ó tardor?

Aixó era bè per dir quan Colon no havia encare descubert l' América.

Los que actualment sostenen una cosa semblant son uns infelissos, uns desgraciats, que fins quan se tracta de un adelanto científich, dejunan.

P. K.

LAS QUATRE PLAGAS.

—Ja de l' Africa s' acostal.:
 ¿sense blat hem de quedar?..
 y passaba Gibraltar
 tot botant una llagosta.

—De Fransa la borrochera
 ha vingut ab tren exprés;

Un sagristà:—Diuen que van a enterrarla. ¿Que enterran Mossen Jaume?
Lo capellà:—¿Que vols qu' enterrin, fill mèu! La religió dels nostres pares.

La rua ha sigut aquest any freda y desanimada. Deixant apart lo canó del Escuder montat dalt de un carromato, que disparava ninots y prospectes, hi ha hagut ben poca cosa.

Molt contribuïen a aquesta falta de calor, lo fret en l' atmosfera, en los cors y sobre tot... en las butxacas.

L' Ajuntament de Barcelona ha prohibit demanar caritat pels carrers.

Aixó 'm recorda un ditxo:
—Senyor, senyor, deya un criat, hi ha molta miseria pèl carrer.
—Bueno está bè: tirahi un cabàs de sorra.

Una coincidència.
Als lladres que 's dedican a robar pisos los diuen rateros.

Y com si volguessim contradir lo sèu nom, sempre veuran que se 'n van als pisos ahont hi ha menos ratas y mes bons mobles per espanyar.
Y es molt raro que caygan a la ratera.

A Balaguer hi havia un prés sentenciat pèl jutje a l' última pena.

Aquest fulano va escapar-se de la presó.
Y un d' aquests dias van trobar-lo dintre de una casa abandonada. penjat de una biga, ab una carta a la butxaca qu' explicava 'ls mòvils del sèu determini.
De modo que hi ha reos que també tenen conciencia.

CANTARS.

Ta mare sempre 'm pregunta quin pensament es lo mèu...
¡Recristo qu' es batxillera!..
Res, digueuli 'l pensament.

J. B. B.

¡Qué n' ets d' hermosa, Paulina!
¡Quin cútis més blanch y fil!..
Ab tú y noranta mil duros ¡que n' seria de felis!

J. B. B.

Per tos ulls me torno boig,
calla, no, he dit mal Antonia,
volia dir pel teu ull:
no pensaba qu' érats bornia.

X.

PENSAMENTS.

No hi ha més que un remey segur contra las tentacions; sucumbirhi.

.. Segons un càlcul estadístich, al mon hi ha cent mil vuitcents milions de personas. Aquesta xifra dona una gran idea del amor.

.. Hi ha molts homes pèls quals la vida es com la primera senmana de quaresma. Comensan per las bojerias del Carnaval y després d' enterrarlo celebran lo dimecres de cendra.

.. De treballar a no treballar, deya un gandul, al cap de l' any no hi ha més que tres pessetas de diferencia.

QUÈNTOS.

Passan dos pajesos per la via de un ferro-carril. Enfilat a dalt de un pal hi veuen a un empleat que s' ocupa arreglant un fil-ferro.

—¿Qué déu fer aquell home allà dalt? pregunta un d' ells tot estranyat.

—¡Qu' ets burrol diu l' altre tot serio. ¿No véus qu' está desembolicant un parte que al passar havia quedat detingut?

Un quadro prés del natural.
Una senyora s' ha separat del sèu marit, y un advocat de fama la defensa davant del tribunal.

«¿Ho diré, senyors? pregunta. Si, tinch de dirho, costi lo que costi: mentres lo marit de la mèva defensada neda en l' abundancia, ella y 'ls dos sèus fillets se moren de fam. Jo demano per ella dos mil pessetas de aliments, y reclamo aquest socorro en nom de l' huma-

nitat, en nom de la justicia, y acabo posant tota la mèva confiansa en lo tribunal.»

Quinze dias després:
Una carta del procurador a la senyora, l' hi deya:
«Tinch la ditxa de anunciarli qu' hém triunfat. Se 'ns han concedit las 2.000 pessetas de aliments que demanavam. N' hi entregat mil al advocat contra recibo, y per las mil restants l' hi dona las més expresivas gracias son afm. S. S. etc.»

«Recórdinse que l' advocat parlava en nom de l' humanitat y de la justicia.»

Un fulano déu diners a tothom.
Aixó no quita perque menjí bè, dormi bè, y no 's preocupi de res.

Mentrestant fins posa panxa.
—¿Com? l' hi diu tot admirat un amich sèu que feya temps que no 'l veyá. ¿Es tèva aquesta tripa?
—Mèva, mèva... no: es dels mèus acreedors.

Parlavan de un mestre molt aficionat a alsar lo cotze.

—Morirá de una malaltia terrible, deya un metje.
—¿De qué? preguntava un amich del borrarxto.
—De l' hidrofobia. Ja 'n té sintomas y tot.
—¿Que diu are? Sintomas d' hidrofobia?
—Si senyor: tè horror a l' aygua.

Parlavan dos joves de rifas, al mitj de la Rambla, en lo moment que pèl costat sèu passava un senyor molt flach de brasset ab una senyora molt grossa.

—Té, exclama un dels joves, aquest si que pot dir que ha tret la grossa.

Una senyora busca la clau del bagul qu' está tancat. La criada l' hi diu:
—Senyora: pot ser l' ha tancada a dintre.

En una casa hi havia la costum de fer portar a la noya xica tot lo que sobrava de la gran.

Un dia a la gran l' hi sorollava una dent, y la seva mare va dirli:
—Vés, filla, vés a ca 'l barber y que te 'l arrenqui.
—Jo no vull que hi vaja, va dir la xica mitj plorant.
—Y tú que n' has de fer ¿perque no vols que hi vaja?
—Perque quan l' hi hajin tret me la farian portar a mi.

Paraulas de un home molt sensible.
—¡Oh, la mort! La mort me causa un terror tant gran, que jo, no se si tindré prou forsas per assistir al mèu enterro.

En un tribunal hi compareix un fulano acusat de haver mort y fet a bossins a la seva sogra.

—¿Perqué vas matarla? l' hi preguntá 'l jutje.
—¡Ay senyor jutje! Era una sogra inaguantable.
—¡Pero tú no 'n vas tenir prou y vas ferne trossos, desgraciad!..
—Res, senyor jutje, efecte de la mateixa impaciencia!

EPÍGRAMAS.

—Vull un diari perfumat
exclamá D.ª Apolonia,
y 'l marit que Déu li ha dat
ab finura l' hi ha portat
«la Gaceta de COLONIA.»

J. R.

A un cafeter esturnell
un bon parroquí 's lamenta:
—M' has dat cervesa dolenta
que m' ha fet mal al ventrell.
Lo cafeter:—Molt me pesa
exclama ab convenciment,
mes del teu ventrell dolent
té la culpa la cervesa?

J. R.

TRENCA-CAPS.

XARADAS.

I.

Te un total mol bó la dona
que li va doná D. Pere
y avuy lo vol regalá
a n' en segona y tercera.
Prima y segona tinch jo
per fe cosas molt bonicas;

Crech que 'm trobaras abiat
no mes si un poquet cabilas.

P. PALLANGA

II.

Total ne té la persona
de segona també 'n té;
la primera en l' a. b. c;
per dos hu la mèva dona.

PAU.

MUDANSA.

Al poble tot he nascut
y era hisendat ab molts tots;
mes ara faig tot al Clot
perque 'ls mèus tot m' han perdut

SALA.

ENDEVINALLA.

Sense ser fruita soch vert;
tinch nota y no soch persona,
y 'l que més quimera 'm dona
que tinch vi y no tinch seller,

TRILL.

QUADRAT DE PARAULAS.

Sustituir los pichs ab lletras que llegidas vertical y horizontalment digan; la 1.ª ratlla una diversió; la 2.ª una cosa de alguns animals y la 3.ª lo que devegadas fa estant nuvol.

LO CRATO.

TRENCA-CLOSCAS.

¿Y ve a casa al llit... J.?

Ab aquestas paraulas formar lo nom d' una regió espanyola.

PERO-CRULLO.

LOGOGRIFO NUMERIC.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10,
3. 2. 6. 8. 2.
3. 2. 6. 10. 5. 7.
6. 8. 7. 2.
2. 9. 2.
2. 9. 10, 7. 2.

Formar un nom d' home y cinch de dona.

GEROGLIFICH.

Cap de pa, Cap viu, Cap de mort,
Cap vert.
Barret de riallas, Barret tronat,
Barret d' estiu, Barret de copa.

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN L' ULTIM NÚMERO.

- XARADA 1.ª—Pirata.
- IDEM 2.ª—Cristófol.
- ENDEVINALLA.—Diana
- MUDANSA.—Mall, gall, vall, ball, tall.
- COMBINACIÓ NUMERICA.—3 5 7 8
8 7 5 3
5 3 8 7
7 8 3 5

- TRIANGUL.—Pataca
ataca
taca
aca
ca
a
- TRENCA-CAP —Montblanch.
- GEROGLIFICH.—Si no parlan Deu no hu sent.

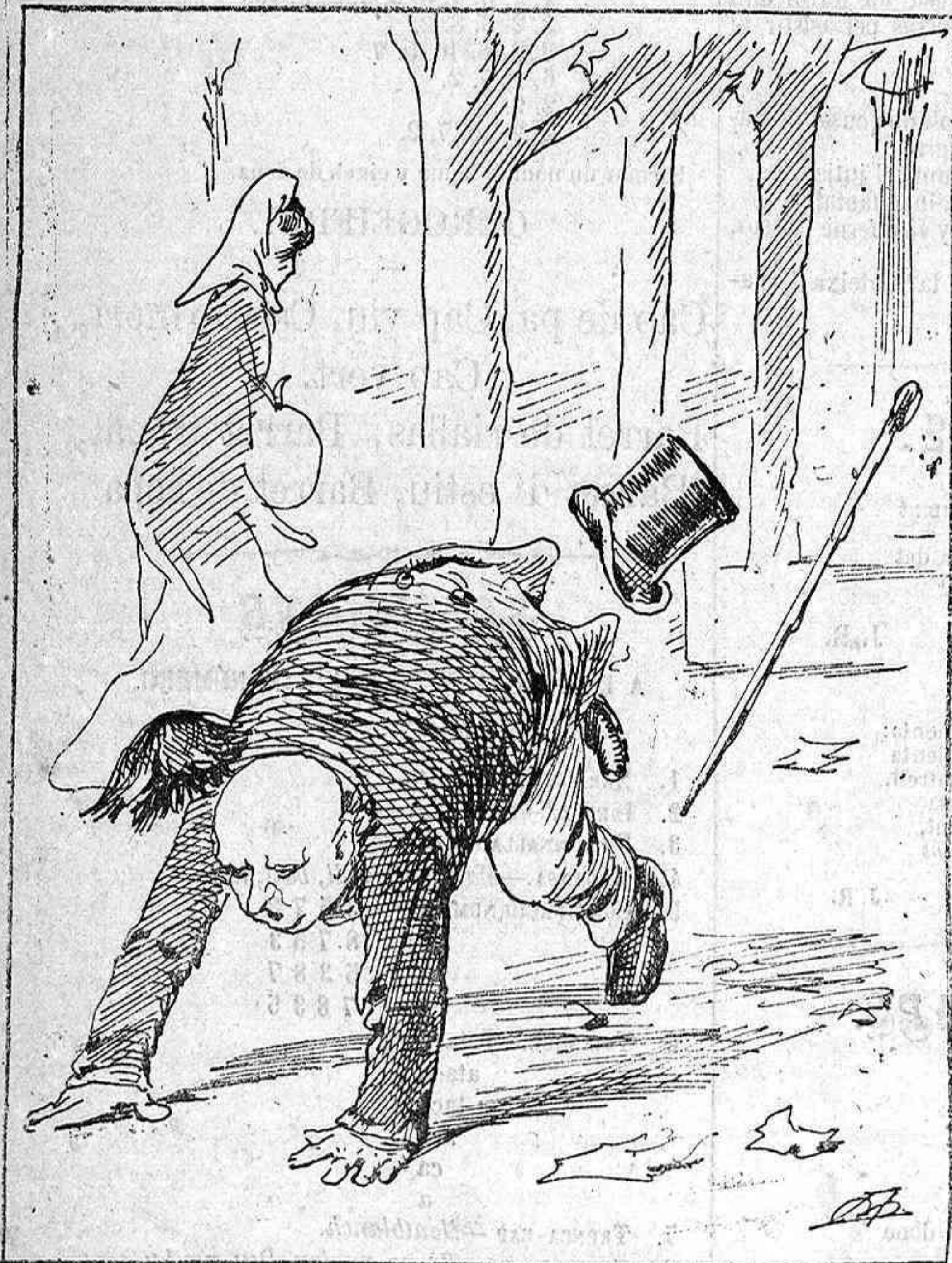
LOS CUATRO ELEMENTOS.

¡Ayre!

¡Aygua!

¡Terra!

¿Foch?